Lieta Nr. C33323421
Nr. C-3234-21/15
ECLI:LV:RIRT:2021:1227.C33323421.4.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā 2021.gada 27.decembrī

Rīgas rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese I.Lipska
ar sekretāri L.Ružu-Harlamovu,
atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu /pers. A/ prasībā pret /pers. B/ par uzturlīdzekļu apmēra samazināšanu un /pers. B/ pretprasībā pret /pers. A/ par uzturlīdzekļu apmēra palielināšanu.

Aprakstošā daļa

[1] /pers. A/ 2021.gada 19.februārī cēlis Rīgas rajona tiesā prasību pret /pers. B/ par uzturlīdzekļu apmēra samazināšanu.

Prasībā norādīts, ka pusēm ir nepilngadīga meita /pers. C/, dzimusi /dzimšanas datums/. Atbildētāja īsteno bērna ikdienas aprūpi un uzraudzību.

Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2019.gada 22.novembra spriedumu (civillieta Nr. C29447918) daļēji apmierināta /pers. B/ prasība un no /pers. A/ piedzīti uzturlīdzekļi meitas uzturam 210 *euro* mēnesī.

Prasītājs vēlas, lai tiesa samazina piedzīto uzturlīdzekļu apmēru, jo pēc sprieduma pieņemšanas prasītājam /dzimšanas datums/ir dzimusi meita /pers. D/.

Prasītājs saņem izdienas pensiju 485,06 *euro* mēnesī, strādā zemnieku saimniecībā "/nosaukums A/" nepilnu darba laiku un darba alga pēc nodokļu samaksas ir 203,73 *euro* (kopā 688,79 *euro*).

Kopš sprieduma prasītāja ienākumi ir nedaudz mainījušies (uzsācis strādāt), taču izdevumi pēc sprieduma ir mainījušies – jāuztur jaunākā meita. Palielinājies ir arī minimālo uzturlīdzekļu apmērs.

Prasītāja ieskatā ir pamats samazināt uzturlīdzekļu apmēru, samazinot tos līdz 150 *euro* mēnesī.

No uzturlīdzekļu aprēķina izslēdzami izdevumi mākslas studijai 37 *euro* un baleta nodarbībām 60 *euro*, jo to var atļauties vecāki, kuru ienākumi ir lielāki. Atbildētāja var sameklēt tādas nodarbības, kuru izmaksas nav tik dārgas. Turklāt sakarā ar Covid-19 pandēmiju visticamāk šīs nodarbības nenotiek.

Prasītāja īpašumā nav nekustamo īpašumu un transportlīdzekļu.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 1., 128.pantu, Civillikuma 179.pantu, Ministru kabineta 2013.gada 15.janvāra noteikumu Nr. 37 "Noteikumi par minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam" 2.punktu, prasītājs lūdzis tiesu samazināt uzturlīdzekļu apmēru meitas /pers. C/ uzturam un piedzīt uzturlīdzekļus 150 *euro* ik mēnesi.

[2] Tiesā 2021.gada 23.martā saņemta atbildētājas pretprasība (ar papildinājumiem) par uzturlīdzekļu apmēra palielināšanu.

Pretprasībā norādīts, ka prasītājs ir SIA "/nosaukums B/" /amats/ un viņam pieder 2000 uzņēmuma akcijas par summu 2845,74 *euro*. Prasītāja lietošanā bijis dzīvoklis Rīgā un nav zināms, vai par šo dzīvokli tiek gūti ienākumi, jo prasītāja deklarētā dzīvesvieta šobrīd ir Valmierā. Prasītājs savu dzīvesvietu deklarējis mātei piederošā dzīvoklī Valmierā, līdz ar to nav zināmi prasītāja izdevumi par dzīvesvietu (vai tādi vispār ir).

Prasītājs ir izdienas pensijā, bez veselības problēmām, līdz ar to nav saprotams, kāpēc prasītājs strādā tikai nepilnas slodzes darbu. Tāpat nav saprotams, ko prasītājs dara pārējo laiku, strādājot tikai divas dienas nedēļā. Uz prasītāja ienākumiem norāda arī tiesvedības, kurās prasītājs ir iesaistījis advokātus, par ko ir jāmaksā.

Prasītājs nepieder pie to personu kategorijas, kurām jāmaksā uzturlīdzekļi minimālā apmērā. Prasītājs ir darba spējīgā vecumā, viņam ir augstākā izglītība un dienesta pakāpe.

Atbildētājas apgādībā ir trīs meitas (pušu meita, /dzimšanas datums/dzimusī /pers. E/ un /dzimšanas datums/dzimusī /pers. F/). Atbildētāja šobrīd ir bērna kopšanas atvaļinājumā, atbildētājas ienākumi pēc nodokļu nomaksas ir 939,45 *euro*. Atbildētājai ar vīru pieder nekustamais īpašums – privātmāja /adrese/, kas ir atbildētājas, vīra un bērnu dzīvesvieta. Par šo īpašumu jāveic bankai kredītmaksājums 510 *euro*. Vīram piederošais transportlīdzeklis tiek izmantots ģimenes vajadzībām.

Pēc sprieduma pieņemšanas ir mainījusies atbildētājas un meitas dzīvesvieta, kas radījis papildu izdevumus. Meitai pieaugot, pieauguši arī citi izdevumi, pieaugušas preču un pakalpojumu cenas.

Pēc atbildētājas aprēķiniem meitas uzturam nepieciešami 660 *euro* mēnesī (pārtika – 90 *euro*; mājokļa izdevumi – 190 *euro*; transporta izdevumi – 50 *euro*; apģērbs, apavi –55 *euro*; medicīnas izdevumi un vitamīni – 20 *euro*; izdevumi skolai – 30 *euro*; ārpusskolas attīstošās nodarbības, pulciņš – 75 *euro*; bērna fiziskai un garīgai attīstībai nepieciešamās lietas, istabas iekārtošana – 50 *euro*; bērna attīstības pasākumi – 15 *euro*; dāvanas un ikgadējs dzimšanas dienas pasākums – 35 *euro*; kabatas nauda ik mēnesi – 50 *euro*), no kuriem 330 *euro* jāsedz prasītājam. Minētā summa ir samērīga ar prasītāja ienākumiem, mantisko stāvokli un viņa patiesajām spējām gūtu atbilstošus ienākumus.

Pamatojoties uz Civillikuma 177., 179.pantu, Bērnu tiesību aizsardzības likuma 10.pantu, Civilprocesa likuma 23., 28., 93., 205.pantu, atbildētāja lūgusi tiesu piedzīt no prasītāja uzturlīdzekļus meitas uzturam 330 *euro* mēnesī un noteikt sprieduma nekavējošu izpildi.

[3] Paskaidrojumā par pretprasību prasītājs norādījis, ka atbildētājas mantiskais stāvoklis ir labāks nekā prasītājam, proti, atbildētāja iegādājusies un atbildētājas īpašumā ir nekustamais īpašums, un viņas ienākumu apmērs ir 1082,32 *euro* mēnesī.

Prasītājs piekrīt, ka pārtikas izmaksas ir 90 *euro*; mājokļa izdevumus atzīst 126,25 *euro*, nevis 190 *euro* (prasītāja ieskatā uz meitas uzturēšanas izdevumiem nav attiecināmi kredīta maksājumi); transporta izdevumus 50 *euro* prasītājs neatzīst (meitai nav nepieciešamība pēc transporta); apģērba, apavu izmaksas 55 *euro* prasītājs atzīst; medicīnas izdevumus un vitamīnus prasītājs atzīst 15 *euro*, nevis 20 *euro*; izdevumus skolai 15 *euro*, nevis 30

euro; ārpusskolas attīstošo nodarbību, pulciņu izmaksas 75 *euro* prasītājs neatbalsta; bērna fiziskai un garīgai attīstībai nepieciešamās lietas, istabas iekārtošanu prasītājs atzīst 30 *euro*, nevis 50 *euro*; bērna attīstības pasākumus prasītājs akceptē 15 *euro*; iebilst pret dāvanu un dzimšanas dienas pasākumu izmaksām 35 *euro* un kabatas naudu 50 *euro*.

Meitas uzturēšanas izdevumi ir 346,25 *euro* mēnesī, no kuriem, ievērojot prasītāja ienākumu apmēru un to, ka prasītājam ir jāveic arī kredīta maksājums 248,61 *euro* mēnesī, jāuztur sevi un abas meitas, prasītājs var maksāt 150 *euro*.

[4] Tiesas sēdē, sazinoties ar pusēm attālināti, izmantojot Microsoft Teams videokonferenču platformu (*saskaņā ar Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma 10.[1]pantu epidemioloģiskās drošības mērķu sasniegšanai saziņai izmantota videokonference*), prasītājs uzturēja prasību, neatzina pretprasību, savukārt atbildētāja prasību neatzina, uzturēja pretprasību.

Motīvu daļa

[5] Pārbaudījusi un novērtējusi lietas materiālus, tiesa atzīst, ka prasība noraidāma un pretprasība apmierināma daļēji.

[6] Ar lietā esošo dzimšanas apliecību apstiprinās, ka /pers. C/, dzimušas /dzimšanas datums/, vecāki ir /pers. A/ un /pers. B/.

Lietā nav strīda, ka par meitu ikdienā rūpējas atbildētāja.

Pušu starpā ir strīds par uzturlīdzekļu apmēru. Prasītāja ieskatā to apmērs no 210 *euro* samazināms līdz 150 *euro*, savukārt atbildētājas ieskatā tas palielināms līdz 330 *euro*.

[7] Bērnu kopšana un audzināšana ir dabiskas vecāku tiesības, kas nesaraujami saistītas ar obligāti pildāmiem pienākumiem, tostarp atbilstoši Civillikuma 179.panta pirmajai daļai vecākiem ir pienākums samērā ar viņu spējām un mantas stāvokli bērnu uzturēt (ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšana, bērna kopšana un viņa izglītošana un audzināšana - garīgās un fiziskās attīstības nodrošināšana, pēc iespējas ievērojot viņa individualitāti, spējas un intereses un sagatavojot bērnu sabiedriski derīgam darbam (sk. *Civillikuma 177.panta ceturto daļu*)).

No minētā secināms, ka uzturlīdzekļu sniegšanas pienākums primāri saistīts ar vecāku spējām un mantas stāvokli un šim stāvoklim atbilstošu bērna nodrošinājumu, lai maksimāli tiktu nodrošinātas bērna intereses. Turklāt likumdevējs nav ierobežojis nosakāmo uzturlīdzekļu apjomu, izņemot minimālo uzturlīdzekļu apmēru, kuru katram vecākam neatkarīgi no viņa mantas stāvokļa ir pienākums nodrošināt katram savam bērnam.

Savukārt tiesām visās darbībās, kas attiecas uz bērniem, uzmanība, pirmkārt, jāvelta tam, lai vislabāk nodrošinātu bērna intereses (jāveicina labvēlīgi apstākļi veselīgai un normālai fiziskai, intelektuālai, tikumiskai, garīgai un sociālai attīstībai brīvības, cieņas un materiālās nodrošinātības gaisotnē), ņemot vērā vecāku tiesības un pienākumus (sk. *1959.gada 20.novembra Bērnu tiesību deklarācijas 2. un 6.principu, 1989.gada 20.novembra konvencijas "Par bērna tiesībām" 3.pantu un Bērnu tiesību aizsardzības likuma 6.pantu*).

No iepriekš minētā secināms, ka tiesai, nosakot piedzenamo uzturlīdzekļu apmēru, ir: 1) jānoskaidro, kāda ir bērna uzturam nepieciešamā summa, lai vislabāk nodrošinātu bērna intereses; 2) jāizvērtē vecāku mantas stāvoklis un spēja šādu summu segt; 3) bērna uzturam noteiktā summa jāsadala proporcionāli katra vecāka mantiskajam stāvoklim, ievērojot katra vecāka ieguldījumu bērna uzturēšanā (sk. *Senāta 2012.gada 28.septembra spriedumu lietā Nr. SKC-1024/2012, Senāta 2012.gada 28.septembra spriedumu lietā Nr. SKC-1068/2012, Senāta 2012.gada 25.oktobra spriedumu lietā Nr. SKC-1391/2012*).

[8] Skaidrojot, kāda ir bērna uzturam nepieciešamā summa, lai vislabāk nodrošinātu bērna intereses, tiesa konstatē sekojošo.

Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2019.gada 5.aprīļa un Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2019.gada 22.novembra spriedumā civillietā Nr. C29447918 secināts, ka bērna uzturam nepieciešamā ikmēneša summa ir 420 *euro*.

Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesa (tam pievienojusies arī apgabaltiesa) secinājusi, ka /pers. B/ aprēķins par ikmēneša uzturēšanas izdevumiem daļā par pārtiku 60 *euro*, mājokļa izdevumiem (īre, komunālie pakalpojumi) 150 *euro*, apģērbu, apaviem, mēbelēm 70 *euro*, medicīnas izdevumiem 10 *euro*, izdevumiem skolai (mācību līdzekļi, kancelejas preces, palīglīdzekļi, nepieciešamais apģērbs, apavi) 15 *euro*, ārpusskolas attīstošām nodarbībām 97 *euro*, bērna fiziskai un garīgai attīstībai nepieciešamām lietām (grāmatas, spēles, rotaļlietas, velosipēds) un bērna attīstības pasākumiem (koncerta, teātra apmeklējumi, ekskursijas, izbraukumi) 18 *euro*, kopā 420 *euro*, ir pamatots.

/pers. B/ pretprasībā aprēķinājusi, ka meitas uzturam šobrīd jau ir nepieciešami 660 *euro* mēnesī (pārtika – 90 *euro*; mājokļa izdevumi 190 *euro*; transporta izdevumi – 50 *euro*; apģērbs, apavi –55 *euro*; medicīnas izdevumi un vitamīni – 20 *euro*; izdevumi skolai – 30 *euro*; ārpusskolas attīstošās nodarbības, pulciņš – 75 *euro*; bērna fiziskai un garīgai attīstībai nepieciešamās lietas, istabas iekārtošana – 50 *euro*; bērna attīstības pasākumi – 15 *euro*; dāvanas un ikgadējs dzimšanas dienas pasākums – 35 *euro*; kabatas nauda ik mēnesi – 50 *euro*), no kuriem 330 *euro* jāsedz prasītājam.

Tiesas ieskatā prasītājas norādītā bērna uzturam nepieciešamā summa 660 *euro* apmērā mēnesī lielākoties ir saprātīga. Tiesai nav pamata apšaubīt bērna uzturēšanas izdevumus, jo bērnam ir nepieciešams mājoklis, ēdiens, transports, apģērbs, higiēnas piederumi, medicīniskie pakalpojumi. Šādu izdevumu nepieciešamība ir vispārzināma un to nav pamata apšaubīt. Tas, cik daudz jātērē bērna uzturēšanai, ir zināms bērna vecākiem, jo bērna uzturēšanas izdevumi ir atkarīgi no konkrētā bērna individualitātes, spējām, interesēm, veselības stāvokļa, garīgās un fiziskās attīstības un citiem apstākļiem.

Tāpat tiesa ņem vērā, ka prasībās par uzturlīdzekļu piedziņu pēc tā prasījuma rakstura nav nemaz iespējams precīzi, balstoties uz lietā esošiem pierādījumiem, noteikt konstantu piedzenamo uzturlīdzekļa apmēru (jo medicīniskie izdevumi atšķiras atkarībā no tā, vai bērns slimo; izdevumi par mājokli atšķiras ziemas un vasaras mēnešos). Līdz ar to izdevumu pozīcijās, kuras ir mainīgas, tiesa var noteikt atlīdzību pēc sava taisnīga ieskata, kas pamatots uz visu apstākļu apsvērumu (sk. *Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2011.gada 18.maija spriedumu lietā Nr. SKC-863/2011*).

[9] Tiesas ieskatā aprēķinā iekļautie izdevumi tomēr ir daļēji pamatoti un pierādīti.

[9.1] Par pārtikas izdevumu pozīciju pušu viedoklis ir saskanīgs, ka to apmērs ir 90 *euro*, un tātad arī prasītājs atzīst, ka šo izdevumu pozīcija pieaugusi par 30 *euro* (iepriekš 60 *euro*).

[9.3] Transporta izdevumus tiesa atzīst par daļēji pamatotiem 20 *euro*, nevis 50 *euro* apmērā. No pušu paskaidrojumiem izriet, ka bērna skola atrodas salīdzinoši netālu no dzīvesvietas (uz skolu meita dodas arī ar velosipēdu). Tiesas ieskatā uz prasītāju nevar attiecināt tos transporta izdevumus, kurus atbildētāja izlieto savas jaunās ģimenes izklaides vajadzībām, dodoties izbraucienos pie dabas, jūras. Tāpat šo izdevumu apmērs nav samērots ar vēl viena bērna ienākšanu atbildētājas ģimenē. Taču vienlaikus nav pavisam izslēdzams, ka arī pušu meitai ir nepieciešams transports un transporta izdevumi (kaut vai tāpēc, ka pēc atbildētājas norādītā meitas ģimenes ārsts ir Rīgā).

[9.4] Par apģērba, apavu izdevumu pozīciju pušu viedoklis ir saskanīgs – 55 *euro*.

[9.5] Medicīnas izdevumu un vitamīnu pozīciju tiesa atzīst par daļēju pamatotu 15 *euro*, nevis 20 *euro* apmērā. Tiesas ieskatā lietā nav apstiprinājies, ka šie izdevumi kopš sprieduma būtu palielinājušies no 10 *euro* uz 20 *euro*. Tiesa ņem vērā, ka bērniem līdz 18 gadu vecumam valsts apmaksā medicīniskos pakalpojumus. Šo izdevumu apmērs palielināms par 5 *euro*, ko atzinis arī prasītājs.

[9.6] Izdevumus skolai tiesa atzīst par daļēji pamatotiem 20 *euro*, nevis 30 *euro* apmērā (prasītāja atzītais apmērs 15 *euro*). Tiesas ieskatā lietā apstiprinājumu nav guvis, ka pēc prasības celšanas šo izdevumu apmērs no 15 *euro* palielinājies uz 30 *euro*.

[9.7] Izdevumus par ārpusskolas nodarbībām, pulciņiem 101 *euro* (pretprasības papildinājumos minētā summa) tiesa atzīst par pamatotiem. Tiesai nav pamata apšaubīt, ka pušu meita apmeklē nodarbības, uz ko norāda arī prasītājas iesniegtie pierādījumi – maksājumi par rokdarbu pulciņu, dejošanas

nodarbībām, dambreti, baletu, pieteikums angļu valodas nodarbībām (lietas 47., 54., 63., 68., 148.-149.lapa). Vecākiem ir pienākums nodrošināt bērniem ne tikai ēdienu, apģērbu, mājokli, veselības aprūpi, bet arī papildu izglītību un attīstību veicinošas nodarbības. Vecākiem ir jānodrošina ne tikai bērna elementārās vajadzības, bet arī jāattīsta bērna individualitāte. Minētais atbilst Bērnu tiesību aizsardzības likuma 10.panta pirmajai daļai, kas noteic, ka bērnam ir tiesības uz tādiem dzīves apstākļiem un labvēlīgu sociālo vidi, kas nodrošina pilnvērtīgu fizisko un intelektuālo attīstību. Šī likuma 24.panta otrā daļa noteic vecāku pienākumu sagatavot bērnu patstāvīgai dzīvei sabiedrībā, pēc iespējas respektējot viņa individualitāti, ievērojot spējas un intereses.

Tas, ka nodarbības sakarā ar Covid-19 kādā laika posmā nav bijušas pieejamas, neizslēdz šos izdevumus, jo nodarbības šobrīd ir atsākušās klātienē un notiek (notikušas) arī attālināti.

[9.8] Izdevumus par bērna fiziskai un garīgai attīstībai nepieciešamajām lietām, istabas iekārtošanu un bērna attīstības pasākumiem tiesa atzīst par daļēji pamatotiem 45 *euro*, nevis 65 *euro* apmērā, ko atzinis arī prasītājs (atzīst palielinājumu par 27 *euro*, iepriekš – 18 *euro*). Tiesas ieskatā lietā apstiprinājumu nav guvis, ka pēc prasības celšanas šo izdevumu apmērs no 18 *euro* palielinājies uz 65 *euro*.

[9.9] Izdevumus par dāvanu un dzimšanas dienas pasākumu – 35 *euro*, un kabatas naudu ik mēnesi – 50 *euro*, tiesa atzīst, ka šo izdevumu pozīcijas izslēdzamas no aprēķina, jo šie izdevumi ir atkarīgi no katra vecāka un viņa iespējam. Kabatas nauda tieši neattiecas uz bērna uzturu un tās došana ir katra vecāka ziņā. Dzimšanas dienas izdevumi tiesas ieskatā tomēr nav iekļaujami aprēķinā, jo katra vecāka ziņā ir dāvanas un izklaides nodrošināšana bērnam.

[10] Bērna uzturam nepieciešamā summa tiesas ieskatā ir palielinājusies (496 *euro*). Faktiski arī pats prasītājs savos paskaidrojumos ir atzinis, ka dažas uzturlīdzekļu pozīcijas ir palielinājušās (pārtika par 30 *euro*, medicīnas izdevumi par 5 *euro* un bērna attīstībai nepieciešamie līdzekļi par 27 *euro*). Tātad pēc sprieduma pieņemšanas uzturlīdzekļu apmērs ir palielinājies vismaz par 62 *euro* (paša prasītāja atzītais palielinājums atsevišķās izdevumu pozīcijās). Tāpat ir tikai loģiski, ka, bērnam pieaugot, vienas viņa vajadzības nomaina citas un naudas izteiksmē tās palielinās. Tāpat arī mainās (mainījusies) ekonomiskā situācija valstī.

[11] Lai gan bērna uzturam nepieciešamai summai jābūt tādai, lai vislabāk nodrošinātu bērna intereses, nosakot piedzenamo uzturlīdzekļu apmēru, ir arī jāizvērtē vecāku mantas stāvoklis un spēja šādu summu segt.

[11.1] Iepazīstoties un izvērtējot pušu materiālo stāvokli, tiesa konstatē, ka saskaņā ar prasītāja norādīto viņa ienākumus veido izdienas pensija 485,06 *euro* un ienākumi no algota darba 203,73 *euro* (pēc nodokļu nomaksas; strādā nepilnu darba laiku), kas kopumā atbilst Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras un Valsts ieņēmumu dienesta sniegtajai informācijai. Prasītāja īpašumā nav transportlīdzekļu un nekustamo īpašumu. Prasītājs ir SIA "/nosaukums B/" /amats/. Prasītājam ir kredīta maksājums gandrīz 250 *euro* (no tiesas sēdē noskaidrotā par dzīvokli /adrese/).

[11.2] Savukārt atbildētāja šobrīd atrodas bērna kopšanas atvaļinājumā, saskaņā ar atbildētājas norādīto atbildētājas ienākumi ir vidēji 939,45 *euro* mēnesī, kas kopumā atbilst Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras un Valsts ieņēmumu dienesta sniegtajai informācijai. Atbildētājas īpašumā ir nekustamais īpašums /adrese/ (pēc atbildētājas norādītā laulāto kopīga manta).

[11.3] Tiesa secina, ka saskaņā ar oficiāli deklarētiem ienākumiem atbildētājas mantiskais stāvoklis ir labāks, taču vienlaikus tiesas ieskatā prasītāja mantiskais stāvoklis ir vērtējams kritiski un jāņem vērā arī prasītāja spējas.

[12] Civilprocesa likuma 203.panta ceturtā daļa noteic, ja pēc tam, kad likumīgā spēkā stājies spriedums, ar kuru no atbildētāja piespriesti periodiski maksājumi, mainās apstākļi, kas ietekmē maksājumu apmēra vai ilguma noteikšanu, katra puse ir tiesīga, iesniedzot jaunu prasību, prasīt maksājumu apmēra vai termiņa grozīšanu.

Judikatūrā norādīts, ka ar tiesas spriedumu noteikta uzturlīdzekļu apmēra grozīšanai, šajā gadījumā samazināšanai, ir nepieciešams konstatēt, ka ir notikušas to apstākļu izmaiņas, kas ietekmē piedzīto maksājumu apmēru, proti, ka ir mainījies uztura devēja mantiskais stāvoklis (sk. *Augstākās tiesas Senāta 2010.gada 12.maija spriedumu lietā Nr. SKC-511/2010*).

[12.1] Lietas izskatīšanas gaitā nav apstiprinājies, ka būtu mainījies (pasliktinājies) prasītāja mantiskais stāvoklis, kas varētu ietekmēt piedzīto uzturlīdzekļu apmēru. Faktiski pēc sprieduma pieņemšanas tas ir pat uzlabojies, jo prasītājs papildus izdienas pensijai ienākumus gūst arī no algota darba.

[12.2] Tiesa ņem vērā, ka jau 2013.gada 1.janvārī stājušies spēkā grozījumi Civillikuma 179.panta pirmajā daļā, kurā piedzenamo uzturlīdzekļu apmēru noteikšanai līdztekus kritērijam – mantiskais stāvoklis, noteikts papildus kritērijs – spēja uzturēt.

Šāda regulējuma mērķis ir veicināt darbspējīgu personu censties gūt ienākumus no darba, lai uzlabotu savu mantisko stāvokli un varētu dot lielāku pienesumu bērna uzturēšanā. Minētais arī atbilst 1989.gada 20.novembra ANO konvencijas par bērnu tiesībām, kuras dalībvalsts ir arī Latvijas Republika, 27.pantā noteiktajam, ka uz vecākiem vai citām personām, kas audzina bērnus, gulstas galvenā atbildība par bērna attīstībai nepieciešamo dzīves apstākļu nodrošināšanu savu spēju un finansiālo iespēju robežās.

Augstākās tiesas Senāts vēl pirms minētajiem grozījumiem likumā 2012.gada 28.septembra spriedumā lietā Nr. SKC-1024 atzinis, ka Ministru kabineta noteikumos "Noteikumi par minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam" noteiktais minimālais slieksnis piedzenams tikai tad, ja atbildētājam ir īpaši apstākļi, piemēram, darba nespēja, kad viņš objektīvi nevar sniegt līdzekļus vispār vai var tos sniegt nepietiekamā apmērā. Šāda atziņa izteikta arī Senāta 2012.gada 25.oktobra spriedumā lietā Nr. SKC-1391.

Ministru kabineta noteikumos noteiktais uzturlīdzekļu minimālais apmērs, kā to lūdzis prasītājs, piedzenams tikai tad, ja prasītājam ir īpaši apstākļi, piemēram, darba nespēja, kad viņš objektīvi nevar sniegt līdzekļus vispār vai var tos sniegt nepietiekamā apmērā, taču lietā nav gūti pierādījumi, kas apliecinātu prasītāja darba nespēju vai citus apstākļus, ka prasītājs objektīvi nevar sniegt līdzekļus vispār vai var tos sniegt nepietiekamā apmērā.

Prasītājs ir darba spējīgā vecumā ar augstāko izglītību un nav iesniedzis pierādījumus, ka viņa darba spējas kaut kādā veidā būtu ierobežotas, tāpēc tiesa nesaskata nekādu attaisnojumu tam, ka viņam nav pietiekamu ienākumu; šis trūkums ir novēršams jebkurā brīdī, sameklējot labāk apmaksātu darbu.

[12.3] Prasītāja kredītsaistības arī nevar būt pamats uzturlīdzekļu apmēra samazinājumam. Personai, kas ir pilngadīga un rīcībspējīga, pašai jāizvērtē, kādas kredītsaistības tā uzņemas un ir spējīga segt, un tās nevar atbrīvot viņu no likumā noteiktā vecāka pienākuma uzturēt savu bērnu.

Turklāt šis apstāklis liek apšaubīt, vai prasītājs ir norādījis tiesai patiesas ziņas par savu mantisko stāvokli, jo nav saprotams, kāpēc prasītājs maksā kredītu (termiņš 2038.gads) par īpašumu, no kura prasītājs negūst labumu. Tāpat prasītāja AS Luminor Bank konta pārskatos esošā informācija liecina, ka prasītāja kontos ir līdzekļi – konta, kurā tiek papildināts krājkonts, beigu atlikums 782,24 *euro* (lietas 90.lapa); no konta, kurā tiek saņemta pensija, 2021.gada 21.janvārī izņemta skaidra nauda 4000 *euro* (lietas 94.lapa); konts, no kura veikti kredīta maksājumi ir ar atlikumu 1098,45 *euro* (lietas 97.lapa). Tāpat no lietas materiāliem redzams, ka prasītajam ir konts arī "Swedbank" AS, no kura veikta tiesas izdevumu samaksa. Prasītājs nav arī sniedzis ziņas par savām uzturēšanas izmaksām, turklāt norādījis, ka mājokli lieto bez maksas (dzīvo māsas dzīvoklī; tiesas sēdē paskaidroja, ka tomēr sievas dzīvoklī).

[13] Izvērtējot lietā esošos pierādījumus par pušu mantisko stāvokli un spējām, tiesa atzīst par taisnīgu un samērīgu pušu materiālajam stāvoklim palielināt piedzīto uzturlīdzekļu apmēru par 20 *euro* (paša prasītāja atzīts palielinājums atsevišķās izdevumu pozīcijās ir pat nedaudz lielāks) un piedzīt no prasītāja meitas uzturam 230 *euro* ik mēnesi.

Atbildētājas norādītais izdevumu apmērs bērna uzturam ir vērtējams kā vēlamais un tas ir koriģējams, jo uzturlīdzekļu apmērs ir nosakāms samērā

ar abu vecāku mantisko stāvokli, kā arī spēju šādu summu segt. Prasītājam nav pienākuma nodrošināt bērnam tādu dzīves līmeni, kādu var atļauties atbildētāja ar citu personu (vīra) materiālo palīdzību.

[14] Tiesai jāņem vērā un, nosakot uzturlīdzekļu apmēru, jāapsver, vai prasības pieteikumā norādītās summas samaksa vienam bērnam nenostāda viņu izdevīgākā situācijā salīdzinot ar pārējiem atbildētāja bērniem.

Tiesas ieskatā apstāklim, ka prasītājam ir vēl viens bērns ir nozīme lietas izskatīšanā, taču uzturlīdzekļu apmēru konkrētajā gadījumā tas neietekmē, jo tiesa ņem vērā prasītāja spējas un kritiski vērtē prasītāja norādīto par savu mantisko stāvokli. Attiecīgās summas samaksa vienam bērnam nenostāda to izdevīgākā situācijā salīdzinājumā ar atbildētāja pārējiem bērniem. Tiesa šo apstākli ņem vērā un nenosaka piedzenamo summu pieprasītajā apmērā. Tāpat tiesas ieskatā prasītāja iespējas sava mantiskā stāvokļa uzlabošanai nav līdzvērtīgs ar atbildētājas iespējām. Atbildētājas ikdienas aprūpē ir nepilngadīgi bērni, kas ierobežo prasītājas atgriešanos darbā.

[15] Saskaņā ar Latvijas Republikas Augstākās tiesas judikatūru prasībās par uzturlīdzekļu piedziņu bērnu uzturam tie piedzenami no brīža, kad celta prasība tiesā, jo ar prasības celšanas brīdi attiecīgā persona uzsāk savu ar likumu garantēto civilo tiesību aizsardzības realizāciju tiesā (sk. *Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2007.gada 29.augusta spriedumu lietā Nr. SKC-556*).

Ievērojot minēto, tiesa atzīst, ka prasītāja pienākums ir sniegt uzturlīdzekļus bērna uzturam 230 *euro* ik mēnesi no 2021.gada 23.marta līdz bērna pilngadībai, piedziņā ietverot summas, kuras prasītājs maksājis labprātīgi.

[16] Ņemot vērā to, ka uzturlīdzekļu piedziņai ir ilgstošs raksturs un to apmērs ir saistīts ar bērna vecumu un valstī noteikto minimālo mēnešalgu, tiesa atzīst, ka nepilngadīgā bērna interesēs ir spriedumā noteikt, ka uzturlīdzekļu summa nevar būt mazāka par Ministru kabineta noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmēru.

[17] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 205.panta pirmās daļas 1.punktu pēc lietas dalībnieka lūguma tiesa spriedumā var noteikt, ka pilnīgi vai noteiktā daļā nekavējoties izpildāmi spriedumi par līdzekļu piedziņu bērnu uzturēšanai.

Ievērojot nekavējoša sprieduma izpildes mērķi un to, ka uzturlīdzekļi šobrīd ir piedzīti ar tiesas spriedumu, proti, bērns ir nodrošināts ar uzturu tiesas piedzīto 210 *euro* apmērā, tiesa atzīst, ka nekavējošai sprieduma izpildei nav pietiekama pamata.

[18] Civilprocesa likuma 43.panta pirmās daļas 3.punkts noteic, ka prasītāji prasībās par uzturlīdzekļu piedziņu atbrīvoti no tiesas izdevumu samaksas.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta pirmo daļu tiesas izdevumi, ja prasītājs no to samaksāšanas bijis atbrīvots, piespriežami no atbildētāja valsts ienākumos proporcionāli apmierinātajai prasījuma daļai.

Tā kā atbildētāja no tiesas izdevumiem šajā lietā (par pretprasību) atbrīvota, tiesas izdevumi valsts ienākumos piespriežami no prasītāja.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 35.panta pirmās daļas 6.punktu prasība summa prasībās par maksājumu vai devumu samazināšanu vai palielināšanu ir summa, par kādu samazina vai palielina maksājumus vai devumus, bet ne vairāk kā par vienu gadu.

Par prasību, kas novērtējama 240 *euro* apmērā (20x12), saskaņā ar Civilprocesa likuma 34.panta pirmās daļas "a" apakšpunktu, maksājama valsts nodeva 70 *euro*, kas valsts ienākumos piedzenama no prasītāja.

[19] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1]pantu prasītājam nosakāms termiņš sprieduma daļā par tiesas izdevumu piedziņu labprātīgai izpildei 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 8., 97. un 193.pantu, tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ prasību pret /pers. B/ par uzturlīdzekļu apmēra samazināšanu.

Pretprasību apmierināt daļēji.

Palielināt ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2019.gada 22.novembra spriedumu civillietā Nr. C29447918 piedzīto uzturlīdzekļu apmēru un piedzīt no /pers. A/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. B/, personas kods /personas kods/, uzturlīdzekļus nepilngadīgās meitas /pers. C/, dzimušas /dzimšanas datums/, personas kods /personas kods/, uzturam 230 *euro* (divi simti trīsdesmit *euro*) ik mēnesi no 2021.gada 23.marta līdz meitas pilngadībai, bet ne mazāk kā Ministru kabineta valstī noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmērā.

Pārējā daļā pretprasību noraidīt.

Pēc izpildes atsaukt izpildu rakstu, kas izdots saskaņā ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2019.gada 22.novembra spriedumu civillietā Nr. C29447918 /pers. B/ prasībā pret /pers. A/ par uzturlīdzekļu apmēra palielināšanu.

Piedzīt no /pers. A/, personas kods /personas kods/, par labu valstij valsts nodevu 70 *euro* (septiņdesmit *euro*).

Sprieduma labprātīgai izpildei par tiesas izdevumu piedziņu noteikt termiņu 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Labprātīgi izpildot spriedumu daļā par valsts nodevas piedziņu valsts labā, samaksu veikt saņēmējam: Valsts kase, reģistrācijas Nr. 90000050138, konta Nr. LV55TREL1060190911200, saņēmēja banka: Valsts kase, BIC kods TRELLV22, iemaksas mērķis: valsts nodeva lietā Nr. C33323421, un maksājumu apliecinošu dokumentu sprieduma labprātīgajai izpildei noteiktajā termiņā iesniegt Rīgas rajona tiesā.

Spriedumu var pārsūdzēt 20 dienu laikā apelācijas kārtībā Rīgas apgabaltiesai, apelācijas sūdzību iesniedzot Rīgas rajona tiesā.

Spriedums sastādīts un pieejams tiešsaistes sistēmā vai tiesas kancelejā 2021.gada 27.decembrī, kas uzskatāms par sprieduma sastādīšanas datumu.

Tiesnese I.Lipska

Dokuments parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu